

Tyttö 6v. kaveri ei tönitai hauku. Hyvä kaveri näyttää kivalta, mulla on hyviä kavereita.

HYVIEN VUOROVAIKUTUS- JA KAVERITAITOJEN VAHVISTAMINEN ALAVUDEN VARHAISKASVATUKSESSA

***KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISYN JA
PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI***

VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT VELVOITTEET:

YK:n lasten oikeuksien yleissopimus artikla 2, 19§

- Lapsella on oikeus suojaan fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa vastaan. Kaikilla lapsilla on samat oikeudet ja he ovat samanarvoisia, eikä ketään saa syrjiä.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018 3§ ja 10§

- *”edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia ”*
- *”varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö ”*
- *”turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä ”*
- *”edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa ”*
- *”kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. ”*

MITÄ ON KIUSAAMINEN

- Lapsi on toistuvasti yhden tai useamman vertaisen loukkaamisen, satuttamisen tai torjumisen kohteena pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun (Pörhölä 2008)
- Se on tietoista ja toistuvaa pahan mielen aiheuttamista toisille
- Kiusaaminen palkitsee tekijänsä ja sillä tavoitellaan statusta
- Ilmenee kaikkialla, missä lapset toimivat tai kokoontuvat

*Poika 6 v; kaveri on
semmoinen, joka ei huijaa
tai kiusaa. Kaverin kanssa
voi leikkiä, piirtää, pelata
jäähkiekkoa ja ajaa rallia.*

KIUSAAMISEN MUODOT :

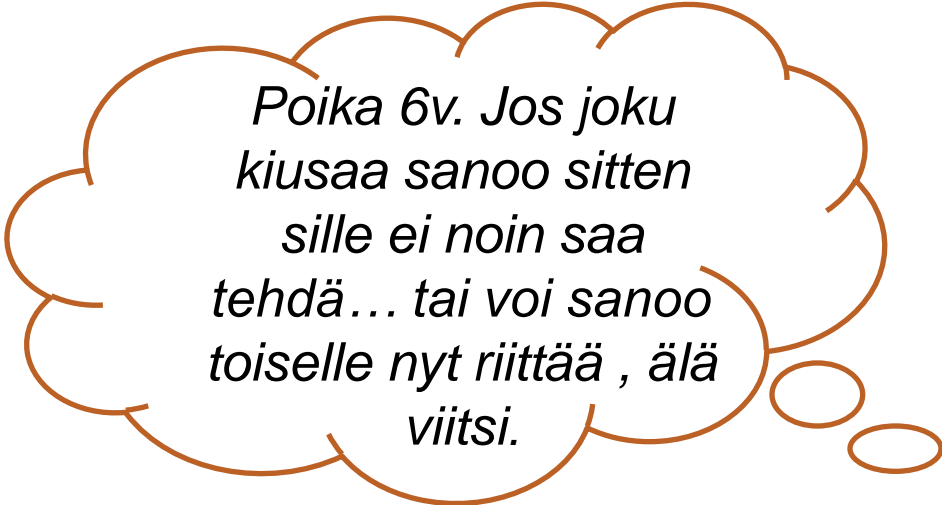
- **Fyysinen kiusaaminen** (esim. lyöminen, potkiminen, vaatteiden repiminen, hiekan heittäminen ja leikkien sotkeminen)
- **Sanallinen kiusaaminen** (esim. nimittely, haukkuminen, lällättäminen, selän takana puhuminen, hännääminen)
- **Psyykkinen kiusaaminen** (esim. uhkailu, manipulointi, ilveily, kiristäminen, pois sulkeminen, leikin sääntöjen muuttaminen)

Tutkimuksen mukaan 3–5-vuotiaiden lasten keskuudessa yleisintä on melko suorat tavat eli kaveruudella uhkaaminen ja leikin pääsyyn estäminen.

KIUSAAMISEEN LIITTYVÄT ROOLIT

- Kiusaaja/ kiusattu
- Apuri
- Vahvistaja
- Puolustaja
- Sivustaseuraaja

*Poika 6v. Jos joku
kiusaa sanoo sitten
sille ei noin saa
tehdä... tai voi sanoo
toiselle nyt riittää , älä
viitsi.*

- Pienten lasten keskuudessa kiusaamisen roolit on huonosti tunnistettavissa, mutta nämä on kasvattajan huomioitava tilanteiden selvittelyssä.
- Pienemmät lapset kertovat kokemuksiaan herkemmin ja puolustavat kavereitaan
- Mitä vanhemmaksi lapsi tulee sitä tärkeämmäksi korostuu kasvattajan havainnot ja herkkyys nähdä kokonaisuus

ALAVUDEN VARHAISKASVATUKSESSA

- Kiusaaminen varhaiskasvatuksessa tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti sekä suunnitelmallisesti.
- Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä laaditaan toimintakauden alussa osana tiimisopimusta lapsiryhmälle hyvien vuorovaikutus- ja kaveritaitojen vahvistamisen ja kiusaamisen puuttumisen suunnitelma.

MITEN TOIMIMME:

- Kasvattaja luo omalla toiminnallaan lämpimän ja turvallisen tunneilmaston johon vaikuttaa jokainen sana, katse ja hymy, kasvattajan herkkyys, oikeudenmukaisuus ja lasten tasa-arvoinen kohtaaminen
- Jokaisen lapsen ja aikuisen on voitava olla oma itsensä
- Kun varhaiskasvatuksen psyykkinen oppimisympäristö on turvallinen ja lämminhenkinen, siinä voidaan harjoitella toisten kunnioittamista arjen eri tilanteissa tukien lapsien yksilöllisen identiteetin kehittymistä

Arjessa huomioidaan:

- hyvät käytöstavat
- toisten huomioonottaminen
- itsestä kertominen
- hyväksyvä ilmapiiri = ” me-henki ” sekä lasten että aikuisten keskuudessa
- kasvattajat ovat lasten malleja - huomioi omat puheesi !
- myönteisiä toimintatapoja toimia muiden lasten kanssa
- tunteiden tunnistamista ja itsehillintätaitoja
- luottamuksellinen ja avoin yhteistyö vanhempien kanssa

Tyttö 6v. Kaverin saa kun tutustuu. Tutustua voi pyytämällä leikkiin, vetää kädestä.

Lasta rohkaistaan ja tuetaan:

- tunnistamaan; mitä on kiusaaminen ja sen seuraukset
- kertomaan aikuisille tilanteista
- luottamaan kasvattajan tukeen ristiriitatilanteessa
- oman tahdon ilmaisemiseen
- sietämään pettymyksiä

KASVATTAJAN MENETELMIÄ TURVALLISEN ILMAPIIRIN KEHITTÄMISEEN:

- Lämmin ja positiivinen vuorovaikutus (Huomaa hyvä / Ihmeelliset vuodet)
- Ryhmän ja tiimin säännöt ja sopimukset
- Ryhmäytymisen tukeminen muutoksissa
- Rutiinit / struktuuri / arjen suunnittelu / ennakointi
- Arjen suunnitelmallinen havainnointi ja arviointi
- Positiivinen palaute ("liikennevalot", Nimetty kehu)
- Pienryhmätoiminta / leikkipedagogiikka
- Kuvat / tunnekortit
- Vuorovaikutusleikit / draamat
- Tunnetaitojen ja itsehillinnän harjoittelu
- Kaveritaidot vertaisten kanssa
- Teemat /sadut / tarinat
- Avoin yhteistyö vanhempien kanssa

KIUSAAMISEEN PUUTTUMINEN

- Kaikki riidat ja konfliktit eivät ole kiusaamista, mutta niistä saattaa toistuessaan tulla sellaisia. Tärkeää on huomioida lapsen oma kokemus kiusaamisesta, sen tulee ohjata puuttumista sekä ennaltaehkäisevää työtä.

Aikuiset auttaa ja puhuttelee sitä joka on kiusannut. Meidän päiväkodissa ei kiusata, pienemmät joskus ärsyttää.

HUONEENTAULU KIUSAAMISTILANTEIDEN SELVITTÄMISEEN

- Kiusaamiseen puututaan heti!
- Kiusaamiseen puuttuu se kasvattaja, joka on paikalla.
- Jälkiselvittely tehdään omassa ryhmässä, oman kasvattajan kanssa.
- Lasta EI koskaan jätetä yksin tunteidensa kanssa

- **Epäsuora kiusaaminen:** Puututaan heti, kun sitä on havaittu. Tapahtuma selvitetään ja siitä keskustellaan. Tarvittaessa autetaan lapsi mukaan leikkiin.
- **Suora kiusaaminen:** Tilanteen rauhoittaminen. Sen jälkeen selvittely ja keskustelu. Toimintamallin antaminen, miten olisi pitänyt toimia.

- Tiimissä keskustellaan, miten huoltajille kerrotaan tapahtumista sekä tarvitaanko huoltajia mukaan selvittelyyn.
- Seuraamusten tulee olla tasapuolisia ja oikeudenmukaisia. Tämä edellyttää sitä, että kasvattajan täytyy tietää, mitä todella tapahtui ennen kuin seuraamuksia annetaan.
- Seuraamukset ovat aina tapauskohtaisia!

HYVIEN VUOROVAIKUTUS- JA KAVERITAITOJEN VAHVISTAMISEN JA KIUSAAMISEN PUUTTUMISEN SUUNNITELMA LAPSIRYHMÄLLE TIIMIKIRJASSA

Alavuden varhaiskasvatus: Yksikkö/ryhmä: _____

Toimintakausi: _____ - _____

1. Vuorovaikutus- ja kaveritaitojen vahvistamisen keinot (Kiusaamisen ehkäisyn keinot)
2. Miten kiusaamiseen yhteisesti puututaan? miten toimitaan?
3. Miten hoidetaan tilanteiden jälkiselvittely ? Kuka tekee ? Miten kerrotaan huoltajille ?
4. Suunnitelman arviointi? miten, milloin ja kuka?

